

SXEDIO.783

29.3.1964: Ο ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΖΗΤΑ ΑΠΟΣΥΡΣΗ ΤΗΣ ΤΟΥΡΔΥΚ ΣΤΟ ΣΤΡΑΤΩΝΑ ΤΗΣ ΚΑΙ ΣΑΝ ΑΡΝΕΙΤΑΙ Η ΑΓΚΥΡΑ ΑΝΑΚΟΙΝΩΝΕΙ ΟΤΙ ΔΕΝ ΤΟΝ ΔΕΣΜΕΥΕΙ Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑΣ.

Στις **29** Μαρτίου **1964**, είκοσι πέντε μόλις ημέρες μετά την έγκριση του ψηφίσματος του Συμβουλίου Ασφαλείας με το οποίο είχε αποφασισθεί η συγκρότηση της Διεθνούς Ειρηνευτικής Δύναμης του ΟΗΕ στην Κύπρο, και δύο μόλις ημέρες μετά την άφιξη των ειρηνευτών στην Κύπρο, και ενώ συνεχίζονταν οι συγκρούσεις στο νησί, ο Πρόεδρος Μακάριος με επιστολή του στους Πρωθυπουργούς της Τουρκίας Ισμέτ Ινονού και της Ελλάδας Γεώργιο Παπανδρέου, αξίωσε όπως η ΤΟΥΡΔΥΚ και η ΕΛΔΥΚ, η τουρκική και η Ελληνική δύναμη που βρίσκονταν στην Κύπρο με βάση τη συνθήκη Συμμαχίας, που υπεγράφη κατά τις συμφωνίες της Ζυρίχης και του Λονδίνου στις **19** Φεβρουαρίου **1959**, αποσυρθούν στα στρατόπεδά τους.

Η ΤΟΥΡΔΥΚ, όπως και η ΕΛΔΥΚ, βγήκαν από τα στρατόπεδά τους που γειτνιάζαν στην περιοχή του αεροδρομίου Λευκωσίας, λίγο μετά την έκρηξη των διακοινοτικών συγκρούσεων τα Χριστούγεννα του **1963** και πήραν μέρος υπέρ των αντιμαχομένων των δυο κοινοτήτων- των Ελλήνων η ΕΛΔΥΚ και των Τούρκων η ΤΟΥΡΔΥΚ.

Στην επιστολή του ο Πρόεδρος Μακάριος έθετε εν είδει τελεσιγράφου στην Ελλάδα και την Τουρκία να διατάξουν την επιστροφή των δυνάμεων τους από **950** και **650** άνδρες αντίστοιχα στα στρατόπεδά τους μέχρι την **1η** Απριλίου **1964**.

Ενώ όμως η ΕΛΔΥΚ απεσύρθη, η Τουρκία αρνήθηκε να το πράξει και στις **29** Μαρτίου, δυο ημέρες πριν λήξει το τελεσίγραφο του Προέδρου Μακαρίου ο Πρωθυπουργός της Τουρκίας Ισμέτ Ινονού, με επιστολή του στον Κύπριο Πρόεδρο ανέφερε ότι το Σύνταγμα της ΤΟΥΡΔΥΚ θα εγκατέλειπε τις νέες του θέσεις μόνο

αφού αποκαθίστατο η ασφάλεια στο νησί και αυτό θα το έκαμνε σε συνεργασία με το Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών και όχι με την Κυπριακή Κυβέρνηση.

Ανέφερε ο Ινονού στην επιστολή του:

Αγκυρα **31η** Μαρτίου **1964**

Μακαριώτατε,

Λήφθηκε το υπό ημερομηνία **29** Μαρτίου μήνυμά σας που διαβιβάστηκε μέσω της τουρκικής πρεσβείας της τουρκικής Δημοκρατίας στην Κύπρο.

Όπως είναι γνωστό, το τουρκικό Σύνταγμα στην Κύπρο, υποχρεώθηκε να μετακινηθεί στις παρούσες ασφαλείς θέσεις του στις **25** Δεκεμβρίου **1963**, δεδομένου ότι αφού ξέσπασαν στην Κύπρο τα αιματηρά γεγονότα της **21ης** Δεκεμβρίου **1963**, η ασφάλεια του μέσα στο στρατόπεδο τέθηκε σε σοβαρό κίνδυνο. Οι παρούσες θέσεις του τουρκικού συντάγματος αποτελούν απόλυτη ανάγκη που επιβλήθηκε από τις απειλές κατά της ασφάλειας της τουρκικής μονάδας.

Πέρα από αυτό, το Τουρκικό Σύνταγμα δεν αναπτύχθηκε στις παρούσες θέσεις συμμορφούμενο προς τις γενόμενες στις **26** Δεκεμβρίου **1963** διευθετήσεις. Το Τουρκικό Σύνταγμα πήρε τις παρούσες θέσεις του για τους αναφερθέντες λόγους ασφαλείας πριν από τις αναφερθείσες διευθετήσεις της **26ης** Δεκεμβρίου **1963**.

Επομένως, εφ' όσον δεν υπάρχει σχέση μεταξύ των διευθετήσεων της **26ης** Δεκεμβρίου **1963** και των θέσεων που κατέχει σήμερα το Τουρκικό Σύνταγμα, ο τερματισμός των διευθετήσεων αυτών δεν πρέπει κατ' ουδένα λόγο να επηρεάσει τις θέσεις του τουρκικού συντάγματος.

Υπό το φως των απόψεων αυτών, η αποχώρηση του τουρκικού Συντάγματος από τις παρούσες ασφαλείς θέσεις του μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο αφού αποκατασταθεί απόλυτα σε ολόκληρη τη νήσο η ασφάλεια και η συναγματική τάξη.

Αφ' ετέρου, η διοίκηση προς την οποία το

Τουρκικό Σύνταγμα θα συνδεθεί, αποτελεί επί του παρόντος θέμα συζήτησης με το Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών και οι συνομιλίες γι' αυτό συνεχίζονται.

Ειλικρινώς δικός σας
Ισμέτ Ινονού.

Ο Πρόεδρος Μακάριος μόλις πήρε την απαντητική επιστολή του Ισμέτ Ινονού έγινε θηρίο.

Για μερικά θέματα δεν υπήρχε συζήτηση για τον Πρόεδρο Μακάριο.

Και η επιμονή της Τουρκίας να μη αναγνωρίζει την Κυπριακή Κυβέρνηση ήταν θέμα αρχής και δεν θα δεχόταν ποτέ στο έδαφος της Κυπριακής Δημοκρατίας να γίνονται συζητήσεις με ξένους για την παρουσία ξένης στρατιωτικής δύναμης.

Ετσι απάντησε με μια έντονη επιστολή στον Ισμέτ Ινονού με την οποία τον πληροφορούσε ότι θεωρούσε τη Συνθήκη Εγγυήσεως τερματισθείσα και επομένως η ΤΟΥΡΔΥΚ δεν είχε κανένα δικαίωμα να παραμένει στην Κύπρο.

Λεπτομέρειες της επιστολής του Προέδρου Μακαρίου δόθηκαν στη δημοσιότητα στις 4 Απριλίου από το Γραφείο Δημοσίων Πληροφοριών:

"Κατ' ανακοίνωσιν του Γραφείου Δημοσίων Πληροφοριών, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Αρχιεπίσκοπος Μακάριος δι' επιστολής του σταλείσης σήμερα μέσω του Τούρκου πρέσβευς προς τον Πρωθυπουργόν της Τουρκίας κ. Ισμέτ Ινονού πληροφορεί αυτόν ότι η Συνθήκη Συμμαχίας παύει να ισχύη και να δεσμεύη την Δημοκρατίαν, συνεπεία βασικών παραβιάσεων αυτής υπό της Τουρκίας.

Διά της εν λόγω Συνθήκης εγκατεστάθησαν εν Κύπρω Ελληνική στρατιωτική δύναμις εξ **950** ανδρών και Τουρκική στρατιωτική δύναμις εξ **650** ανδρών. Συμφώνως προς σχετικήν πρόνοιαν της Συνθήκης αι Δυνάμεις αύται δεν δύνανται να εξέλθουν του στρατοπέδου των ειμή μόνον υπό ωρισμένας προϋποθέσεις.

Βάσει γενομένων διευθετήσεων κατά την 26ην παρελθόντος Δεκεμβρίου η Κυβέρνησις της Δημοκρατίας απεδέχθη προσφοράν όπως αι εν Κύπρω σταθμεύουσαι δυνάμεις του Ηνωμένου Βασιλείου, της Ελλάδος και της Τουρκίας, τιθέμεναι υπό βρετανικήν διοίκησιν, βοηθήσουν αυτήν εις την διατήρησιν της καταπαύσεως του πυρός και την αποκατάστασιν της ειρήνης.

Κατόπιν όμως της υπό των στρατευμάτων των Ηνωμένων Εθνών συμφώνως προς την απόφασιν του Συμβουλίου Ασφαλείας, αναλήψεως ενεργού υπηρεσίας εν Κύπρω από της 27ης Μαρτίου 1964, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δι' επιστολών του υπό ημερομηνίαν 29ην Μαρτίου 1964, προς τον Πρωθυπουργόν της Ελλάδος και των Πρωθυπουργόν της Τουρκίας, εξήτησεν όπως τα ελληνικά και τα τουρκικά στρατεύματα επανέλθουν εις τα στρατόπεδα των. Ο Πρωθυπουργός της Τουρκίας εν τούτοις διά τηλεγραφικού μηνύματος του προς τον Πρόεδρον της Δημοκρατίας την 31ην Μαρτίου επληροφóρει αυτόν ότι η τοιαύτη επιστροφή της τουρκικής δυνάμεως εις το στρατόπεδον της δεν θα πραγματοποιηθή προ της πλήρους αποκαταστάσεως της ασφαλείας και της συνταγματικής τάξεως καθ' άπασαν την νήσον.

Η τοιαύτη άρνησις της Τουρκίας αποτελεί κατάφωρον παραβίασιν της Συνθήκης Συμαχίας και η Κυβέρνησις της Δημοκρατίας θεωρεί την Συνθήκην ταύτην ως τερματισθείσαν".

(Μεταγλώττιση)

"Σύμφωνα με ανακοίνωση του Γραφείου Δημοσίων Πληροφοριών, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Αρχιεπίσκοπος Μακάριος με επιστολή του που στάλθηκε σήμερα μέσω του Τούρκου πρέσβη προς τον Πρωθυπουργό της Τουρκίας κ. Ισμέτ Ινονού τον πληροφορεί ότι η Συνθήκη Συμαχίας πάυει να ισχύει και να δεσμεύει τη Δημοκρατία, λόγω βασικών παραβιάσεων αυτής από την Τουρκία.

Με τη εν λόγω Συνθήκη εγκατεστάθησαν στην

Κύπρο Ελληνική στρατιωτική δύναμη από **950** άνδρες και Τουρκική στρατιωτική δύναμη από **650** άνδρες. Σύμφωνα με σχετική πρόνοια της Συνθήκης οι Δυνάμεις αυτές δεν μπορούν να βγουν από το στρατόπεδο τους παρά μόνο υπό ωρισμένες προϋποθέσεις.

Με βάση τις διευθετήσεις που έγιναν κατά τις **26** παρελθόντος Δεκεμβρίου η Κυβέρνηση της Δημοκρατίας αποδέχθηκε προσφορά όπως οι δυνάμεις που σταθμεύουν στην Κύπρο του Ηνωμένου Βασιλείου, της Ελλάδας και της Τουρκίας, αφού τεθούν υπό βρετανική διοίκηση, να την βοηθήσουν στη διατήρηση της κατάπαυσης του πυρός και την αποκατάσταση της ειρήνης.

Υστερα όμως ανάληψης από τα στρατεύματα των Ηνωμένων Εθνών, σύμφωνα με την απόφαση του Συμβουλίου Ασφαλείας, ενεργού υπηρεσίας στην Κύπρο από τις **27** Μαρτίου **1964**, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας με επιστολές του υπό ημερομηνία **29** Μαρτίου **1964**, προς τον Πρωθυπουργό της Ελλάδας και τον Πρωθυπουργό της Τουρκίας, ζήτησε όπως τα ελληνικά και τα τουρκικά στρατεύματα επανέλθουν στα στρατόπεδα τους. Ο Πρωθυπουργός της Τουρκίας εν τούτοις με τηλεγραφικό μήνημά του προς τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας στις **31** Μαρτίου τον πληροφορούσε ότι η τέτοια επιστροφή της τουρκικής δύναμης στο στρατόπεδο της δεν θα πραγματοποιηθεί πριν από την πλήρη αποκατάσταση της ασφάλειας και της συνταγματικής τάξης σε ολόκληρη τη νήσο.

Η τέτοια άρνηση της Τουρκίας αποτελεί κατάφωρη παραβίαση της Συνθήκης Συμμαχίας και η Κυβέρνηση της Δημοκρατίας θεωρεί τη Συνθήκη αυτή ως τερματισθείσα".